

Je kinderen opvoeden tot eer van God

WAT IS HET DOEL VAN DE OPVOEDING?

INLEIDENDE
AVOND

OPVOEDKRING

Doel van de avond

Tijdens deze inleidende avond denk je met elkaar na over het doel van de opvoeding. Wat vraagt God van christenouders?

Waarom is een christelijke opvoeding zo belangrijk? Het doel van de avond is dat je als opvoeder:

weet wat de Heere vraagt met betrekking tot de opvoeding van je kinderen.

beseft dat je als christenouders deze taak alleen met hulp van de Heere kunt volbrengen.

een aantal handvatten krijgt om de christelijke opvoeding vorm te geven.

Om thuis/vooraf te lezen

Lees ter voorbereiding op de opvoedavond de volgende bladzijden alvast door. Houd een potlood of pen bij de hand, zodat je waardevolle zinnen kunt onderstrepen. In de tekst vind je kleine opdrachten waar je thuis al over na kunt denken. Deze vragen kunnen ook als gespreksstof dienen tijdens de opvoedingsavond.

'Mijn opvoedingsdoel is als volgt: dat mijn kind God liefheeft boven alles en anderen zoals zichzelf. Daaruit vloeit al het andere voort wat ik ook graag zie: dat hij verantwoord omgaat met wat hij heeft. Dat hij rekening houdt met anderen. Dat hij zorgzaam is. Dat hij zijn talenten gebruikt. Dat hij niet opgaat in het hier en nu, omdat hij weet dat er meer is.'
(S. Brons-Van der Wekken)

'Mijn vader beweerde dat hij nooit een diploma zou behalen voor goed ouderschap. Ik neem aan dat de meeste christenouders zo'n gevoel hebben. We hebben allemaal hulp nodig in het ouderschap.' (J.R. Beeke)

1. De opvoeding: waar draait het om?

Als ouder ben je er maar druk mee, de opvoeding is een hele 'klus'. Heb je er echter wel eens bij stilgestaan waarvoor je je kind opvoedt? Wil je bijvoorbeeld dat je kind gelukkig wordt, het 'goed doet' op school of later een goedbetaalde baan krijgt? In de Bijbel laat de Heere je zien wat Hij van een ouder verwacht en wanneer de opvoeding echt geslaagd is.

Het doel en de reikwijdte van de opvoeding

'Het voornaamste doel van de mens is God te verheerlijken en Hem eeuwig te genieten.' (Westminster Kleine Catechismus, vraag 1) Dit is als het goed is ook het belangrijkste doel van christenouders: hun kinderen opvoeden tot Gods eer. De taak van ouders begint nog voordat kinderen geboren zijn en blijft ook als kinderen opgroeien en uit huis gaan. De verantwoordelijkheid van het ouder-zijn is er zolang jij en je kinderen leven. Normaal gesproken breekt er een moment aan dat kinderen als volwassenen het huis verlaten om op zichzelf te gaan wonen of te trouwen en dan zelf een thuis te creëren. De rol van ouders verandert dan. Je bent geen opvoeder meer, maar ook dan zijn en blijven ze altijd je kinderen! Wel kun je, als daar om gevraagd wordt, advies geven. Of je kunt zelf eens belangstellend een vraag stellen als daar gelegenheid voor is: 'Waarom doen jullie dit zo?'

Een opdracht voor christenouders

De opdracht tot een christelijke en godzalige opvoeding staat het meest kernachtig beschreven in Efeze 6:4b: *'Voed hen op in de lering en vermaning des Heeren'*. De opvoeding is dus een taak die de Heere op je schouders legt. Het is geen vrijwilligerswerk of iets wat je zomaar even erbij doet. Het Hebreeuwse werkwoord dat vertaald is met 'leren' heeft de betekenis van 'trainen': voortdurend oefenen, steeds herhalen. Er zit ook iets in van het volgen van een spoor. Leren heeft alles te maken met het spoor van Gods geboden kennen en volgen. Een opvoeder of een kind is wijs als hij begrijpt wat de Heere wil en ook doet wat Hij wil.

Waar gaat het om in de opvoeding?

Er zijn ouders die er niet of nauwelijks over nadenken wat het doel van de opvoeding is. Ze beginnen aan de opvoeding zonder te weten waar het heengaat. Als je echter niet weet waar je heengaat, heb je als ouder ook geen duidelijk doel voor ogen. Het Hebreeuwse woord dat in de Bijbel voor 'kind' gebruikt wordt, heeft de betekenis in zich van bouwen. Aan kinderen moet 'gebouwd' worden. In Psalm 127 vergelijkt Salomo ouders met bouwvakkers, bewakers, landbouwers en pijlen. Daarmee laat hij zien welk doel hij met kinderen voor ogen heeft: een hart waar de Heere in kan wonen, kinderen die vruchten dragen van geloof en bekering. Het opvoeden van kinderen hoort in het perspectief van de hemelse toekomst te staan!

Het doel van opvoeden is ook om te brengen tot de volwassenheid. Zodat kinderen later, als ouders niet meer over de schouder meekijken, verantwoorde keuzes maken. Opvoeding is niet maakbaar. De uiteindelijke uitkomst heb je als ouder niet onder controle. Ouders moeten hun kinderen, als ze volwassen zijn, loslaten in de hoop en met het gebed dat ze willen leven tot eer van God. Biddend om Zijn zegen en ook biddend om wijsheid, zodat je als ouder je kinderen niet in de weg staat in het dienen van de Heere.

- Hoe heb jij jouw rol als ouder zien veranderen sinds je vader of moeder bent?
- Welke doelen voor de opvoeding stelde jij vast met je man of vrouw?
- Waarin merk jij het meest dat opvoeding niet maakbaar is?

2. Waarom is een christelijke opvoeding zo belangrijk?

Het belang van een christelijke opvoeding moet niet onderschat worden. De Bijbel laat zien dat ouders door God gebruikt worden om hun kinderen tot de Heere te leiden. Maarten Luther zei dat ouders de 'handen' van God zijn.

Ouders als instrument in de handen van God

'Door het geloof werd Mozes, toen hij geboren was, drie maanden lang van zijn ouders verborgen, overmits zij zagen dat het kindeken schoon was; en zij vreesden het gebod des konings niet.' (Hebr. 11:23)

In deze tekst wordt verwezen naar het geloof van Mozes' ouders: Amram en Jochebed. Door het geloof hebben Amram en Jochebed Mozes drie maanden verborgen. Wat een onmogelijke taak was dit voor Mozes' ouders! Een taak die onder moeilijke omstandigheden vervuld werd. Toch durfden ze het aan. Toen Mozes volwassen werd, volgde hij de voetstappen van zijn ouders. Je ziet hierin dat de Heere het geloof van Amram en Jochebed zegent.

Bemoediging door het verbond

'En het geschiedde dat de zon onderging en het duister werd en ziet, daar was een rokende oven en vurige fakkel, die tussen die stukken doorging.' (Gen. 15:17-18a) Er bevindt zich een grote bemoediging voor christenouders in het verbond dat God openbaart aan Abram (later Abraham genoemd, Gen. 17:5). In Genesis 15 lees je over de oprichting van het verbond en geeft God ook een teken aan Abraham. Het was God Zelf, in de Persoon van Zijn Zoon, Die tussen de stukken doorging. In zijn boek *Opvoeden bij Gods Woord* noemt J.R. Beeke dat God hiermee zegt dat Hij de verbondhoudende God is. Genesis 17 vertelt ook dat kinderen van de gelovigen in het Oude Testament apart gezet werden door de besnijdenis. In het Nieuwe Testament worden kinderen apart gezet door de doop.

Kinderen zijn geen onbeschreven blad. Jacobus Koelman noemt kinderen *'van nature atheïsten; omdat zij God uitwendig niet zien, daarom geloven ze niet dat Hij er is of dat Hij alles werkt'*. Het feit dat kinderen in een christelijk gezin geboren zijn en het teken van de Heilige Doop ontvangen hebben, verandert daar niets aan. Wel is er voor ouders en kinderen een schat aan beloften van God, die in het gebed als pleitgrond gebruikt mogen worden. Voor christenouders is het een troost en bemoediging dat ondanks hun ontrouw en falen, God de Getrouwe blijft.

- Op welke manier kan het verbond dat God met Abraham sluit voor jou een bemoediging zijn?
- Lees het citaat van Jacobus Koelman nog eens door. Wat heeft dit citaat jou als ouder te zeggen?
- Welke beloften van de Heere zou je graag aan je kind(eren) mee willen geven?

3. Wat zegt de Bijbel over de opvoeding?

De Bijbel vraagt van ouders dat ze hun kinderen in de waarheid opvoeden. Wat is dat? Er is een aantal aspecten die terugkomen als de Bijbel het heeft over kinderen en opvoeden. Daarnaast noemt de Bijbel ook vereisten voor het gedrag van ouders. We lopen deze aspecten en vereisten één voor één langs.

Onderwijs je kinderen en vertel Wie God is

Van ouders wordt verwacht dat ze het Woord van God 'inscherpen'. Ds. P. van Ruitenburg zegt in zijn boek *Inscherpen; een handreiking voor een Bijbelse opvoeding* hierover het volgende: *'Er staat in Psalm 78 dat ouders over God mogen vertellen met de bedoeling dat hun kinderen hun hoop op Hem zouden stellen. Die kant moeten we onze kinderen proberen op te sturen. We vertellen over Gods grote daden met Israël, over de schepping, over de belofte aan Abraham. Niet om hun nieuwsgierigheid te bevredigen of om ze alleen maar veel van de Bijbel te laten weten. We vertellen dat Jezus kwam op aarde om de zonden te vergeven. We bidden dat ze God mogen leren kennen en de hoogste verwachting van God mogen hebben.'*

Ga kinderen voor in het dienen van de Heere

Kinderen zijn er niet bij gebaat als ze hun eigen weg mogen kiezen. Juist niet! Hun hart is geneigd tot het kwade. Het is het beste voor hen als ouders hun in liefde voorgaan in het dienen van God. Wat een zegen als kinderen aan hun ouders merken dat zij hun leven uit liefde en gehoorzaamheid aan God willen geven, zoals Hij dat van hen vraagt in Zijn Woord. Dat kinderen in het dagelijks leven merken dat hun ouders God erkennen als Heerser en Gebieder over hun leven, dat ze hun zonden en tekorten tegenover Hem belijden en dat ze hun leven willen inrichten naar Zijn geboden.

Wees consequent

Ouders behoren volgens de Bijbel betrouwbaar te zijn. Dat betekent ook dat ze consequent zijn. Als de ene dag iets mag en de volgende dag mag het niet, dan is dat voor kinderen verwarrend. Als je iets belooft, moet je je belofte nakomen. In de Bijbel staat *'Laat uw ja ja zijn en uw nee nee'* (Jak. 5:12). Dat betekent: 'Zeg wat je doet en doe wat je zegt'.

Ouders hebben de leiding

Ouders zijn geroepen om leiding te geven aan het gezin. Ouders bepalen de (huis)regels, die duidelijk een kader aangeven. Ouders dragen gezag! Dat gezag hoeft niet op een afstandelijke manier en uit de hoogte uitgeoefend worden, maar dat gezag moet wel (uit)gedragen en praktisch worden. Gezag is bedoeld om het goede aan te wijzen. Opvoeders zelf staan ook onder het gezag van de Gezagsbron. Dat maakt verantwoordelijk, maar geeft ook aan bij Wie je het mag en moet zoeken in je vragen rondom het dragen van gezag.

- Wat neem je mee uit deze paragraaf? Noem twee punten.

4. Vijf G's

De opvoeding is een verantwoordelijke taak. Een handig en praktisch hulpmiddel is het gebruik van de vijf G's:

Geloof

Leef zelf persoonlijk vanuit de genade van de Heere. Wanneer je beseft dat je zondaar bent en blijft, kun je niet anders dan leven in afhankelijkheid. De Heere wil gebeden zijn om hulp en heil.

Gebod

Zowel ouder als kind leeft binnen de grenzen van Gods goede geboden. Die vertalen zich ook door in de regels die binnen het gezin gelden. Zoals ouders leven binnen Gods begrenzing, hebben kinderen te leven binnen de grenzen die ouders stellen.

Gebed

Wees een biddende, van God afhankelijke ouder. De Heere laat geen bidder staan.

Gesprek

Praat met je kinderen. Bewust tijd nemen voor en luisteren naar je kind zijn essentiële onderdelen van een gesprek. Dat begint jong en gaat levenslang door.

Geduld

Heb geduld, opvoeden doe je niet zomaar even. De belangrijkste en misschien wel moeilijkste basisrichtlijn in de omgang met kinderen is geduld. Wanneer je jezelf realiseert hoeveel geduld de Heere met jou heeft, word je ook geduldig in de omgang met je kinderen.

- Hoe hebben de vijf G's een plaats in jouw gezin?
- Welke G krijgt in jouw gezin de meeste aandacht?
- Welke G krijgt in jouw gezin de minste aandacht?

5. Ouderschap: meerdere beroepen

Ouders hebben in de opvoeding verschillende taken. Prof. dr. W. ter Horst schrijft over de vijf beroepen van ouders in het leven van hun kinderen:

Schatbewaarder

De schatbewaarder staat symbool voor het beschermen. Een goede schatbewaarder doet er alles aan om de schat in veiligheid te brengen en te houden. Zo mogen ouders ook zijn. Ouders bieden hun kinderen en jongeren bescherming en veiligheid. Ze moeten hen koesteren als een kostbaarheid. Dit geldt voor de tijd, maar ook met het oog op hun ziel voor de eeuwigheid. Zonder deze bescherming en veiligheid kan een kind of jongere nooit leren en ontwikkelen.

Tuinier

De tuinier staat symbool voor het verzorgen. De tuinman bemest en geeft water, de tuinman moet ook snoeien en dat allemaal met het oog op de bloeitijd. Ouders moeten op die manier hun kinderen 'tot bloei' laten komen.

Herder

De herder staat symbool voor het overdragen. De herder loopt voorop en speurt de horizon af naar mogelijk gevaar. Hij stippelt de route uit, geeft het goede voorbeeld en leidt zo zijn kudde. Ook houdt hij de kudde bijeen.

Gids

De gids staat symbool voor het inleiden. Een goede gids brengt je niet alleen overal, hij leert je ook van alles en hij geeft informatie. Boven alles wijst een gids de juiste route. Ouders nemen hun kinderen mee in de betekenis van de dingen om hen heen, waarbij Gods Woord het eerste en laatste woord heeft.

Priester

De priester staat symbool voor het inwijden. De priester was de verbinding tussen God en Zijn volk. Zo mag een vader of moeder dat ook zijn. Ouders mogen hun kinderen opdragen aan God en inwijden in de geloofsgeheimen, zodat zij door genade met de Heere mogen leven.

Conclusie

Christelijk opvoeden, het is geen gemakkelijke taak! Het is een mooie, maar onmogelijke opdracht vanuit menselijk perspectief. In de Bijbel vind je voorbeelden van gelovige ouders, zoals Amram en Jochebed. Hun geloof mag ouders bemoedigen om hun kinderen tot God te blijven brengen en grote dingen van Hem te verwachten.

Het ouderschap kan niet zonder geloof: '*Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen*' (Hebr. 11:6a). *Verwacht het daarom van de Heere Die 'mildelijk geeft en niet verwijt'* (Jak. 1:5).

*Het voornaamste doel van de mens is
God te verheerlijken en Hem eeuwig te genieten.*

Tips voor de praktijk

Hieronder wordt een aantal adviezen gedeeld die kunnen helpen om de opvoeding vorm te geven:

Regels

Bespreek als ouders welke afspraken onopgeefbaar voor jullie zijn en waar ook de oudere kinderen zich aan moeten houden. Bespreek ook of er regels zijn die je minder strak zou kunnen hanteren. Zorg dat je het hierover als ouders samen eens bent.

Vragen stellen

Laat kinderen vragen stellen of stel ze zelf. Laat ze vragen stellen over de Heilige Doop, over het Heilig Avondmaal, over de preek, het bijbelverhaal en de catechisatie. Respecteer alle vragen, ook de ogenschijnlijk onhandige vragen. Wees niet bang voor kritische vragen; durf te laten zien dat je als opvoeder soms ook nog zoekend bent naar het antwoord.

God is dichtbij

Breng kinderen het besef bij dat God dichtbij is. Herinner kinderen aan de aanwezigheid van de Heere. Waar je ook heengaat, je bent omgeven door God! God is een heilige God, maar in Christus ook een liefdevolle Vader.

Leven als pelgrim

Herinner je kinderen eraan dat dit leven ons hart niet kan vullen en dat er een einde aan de wereld komt. Geef als ouder niet de indruk dat het bij jou alleen maar draait om dit leven.

Blijf op de hoogte

Probeer als ouders op de hoogte te blijven van de nieuwe (maatschappelijke) ontwikkelingen en blijf in gesprek met je kinderen hierover. Vraag ook hoe ze zelf over dingen denken en maak tijd voor gesprek. Help elkaar hier als ouder bij of laat je voorlichten.

Stimuleer goede lectuur

Stimuleer je kinderen om goede lectuur te lezen. Ze horen en zien al zoveel wat in strijd is met Gods Woord! Probeer samen met hen een antwoord te vinden op hun vragen door (samen of afzonderlijk) te zoeken naar wat de Bijbel erover zegt. Daarnaast is lezen een zinvolle en goede tijdsbesteding.

Praat begrijpelijk

Gebruik uitdrukkingen die de kinderen kunnen begrijpen; praat in huis-tuin-en-keuken-taal en houd daarbij rekening met hun leeftijd. Het schept bij kinderen verwarring als er gesproken wordt in woorden/een taal die zij niet begrijpen.

Dit sprak mij aan bij het lezen:

Als het gaat om het opvoeden van mijn kind(eren) tot eer van God, dan loop ik hier tegenaan:

Dit wil ik graag bespreken met andere ouders:

Bijbelgedeelte en zingen

Lezen: Psalm 78:1-14

Zingen: Psalm 34:6
Lied: Jezus, ga ons voor

Een gebed voor ouders en gezinnen

*Jezus, ga ons voor, op het levensspoor.
Doe ons als getrouwe leden,
volgen U op al Uw schreden.
Voer ons aan Uw hand, tot in 't Vaderland.*

*Zou 't ons bang vergaan, leer ons vast te staan.
Doe ons in de bangste dagen,
nimmer over moeiten klagen.
Want door smarten heen, vinden w' U alleen.*

*Richt ons leven lang, Jezus, onze gang.
Voert Gij ons op ruwe wegen,
geef ook daar Uw hulp en zegen.
En aan 't eind der baan, laat ons binnen gaan.*

Bijbelstudie

1. Lees Psalm 78. Schrijf twee woorden of zinnen op die jou aanspreken.
2. Hoe weet Asaf af van de 'verborgenheden' waarover hij spreekt in vers 2?
3. Welke opdracht geeft Asaf aan jou als opvoeder mee in vers 4?
4. Hoe geef jij hier concreet invulling aan in je gezin?
5. Vers 6 laat je de diepe waarde van de geslachtslijn zien. Ouders vertellen aan hun kinderen over de Heere. De kinderen vertellen op hun beurt aan hun eigen kinderen ook over God. Zie jij deze lijn in je eigen familie en gezin terug? Leg je antwoord uit.
6. In vers 7 noemt Asaf drie opvoedingsdoelen. Hoe kun je in je gezin concreet invulling geven aan deze drie doelen?

*Wie een trein op tijd kan laten rijden,
maar de bestemming niet weet,
schiets het eindstation voorbij.*

In gesprek

Startopdracht

- Schrijf op een kaartje of post-it wat voor jou het belangrijkste doel van de opvoeding is;
- Plak je post-it op een whiteboard/muur en lees van elkaar wat opgeschreven is. Of vertel elkaar wat je hebt opgeschreven. Ga hier kort over in gesprek.
- Bewaar je eigen kaartje of post-it op een plek waar je het nog regelmatig als herinnering tegen zult komen (bijvoorbeeld je portemonnee).
- Is deze avond de eerste in een serie van meerdere avonden?
Noem dan allemaal (kort!) je gezinssituatie én spreek uit wat je van de opvoedavonden verwacht.

Besprekingsvragen

1. *Jeanette en haar man hebben drie dochters in de leeftijd van 1 tot 4 jaar. Jeanette merkt dat er van haar stille tijd weinig komt. Er is altijd wel wat anders dat aandacht vraagt...*
 - a) Bespreek bovenstaande met elkaar. Welk advies zou jij Jeanette geven?
 - b) Hoe geef jij je stille tijd vorm?
2. J.C. Ryle (1816-1900) schrijft in zijn boek De Plichten der ouders: *'Wanneer u uw kinderen goed wilt opvoeden, voed ze dan op in de weg, die zij moeten gaan en niet in de weg die zij zelf zouden willen gaan. Bedenk dat kinderen geboren worden met een duidelijke voorkeur voor de satan. Wanneer u hen zelf laat kiezen, kiezen zij zeker verkeerd! Daarom: als u eerlijk en verstandig met uw kind wilt handelen, laat het dan niet over aan zijn eigen wil. Onderwijs het in de Schriftuurlijke weg en niet de weg, waar zijn hart naar uitgaat.'*
 - a) Wat vind je van dit advies?
 - b) Hoe pas jij dit advies toe in de opvoeding van je kinderen?
3. Bespreek samen deze stelling: *'In de opvoeding moet je als ouders altijd gespannen letten op het gouden moment om iets over God en de Bijbel te kunnen delen.'*
4. Lees met elkaar Efeze 6:1-9.
 - a) Wat vraagt de Heere van kinderen (vers 1 en 2)? Waarom? Wat belooft God?
 - b) Waar moeten vader (en moeder) voor waken? Wanneer is dit moeilijk?
 - c) Welke opdracht krijgen ouders (vers 4b)?
 - d) Hoe doe je dit in de praktijk? Ga de kring rond en geef allemaal een verschillend antwoord.
5. Als ouder heb je een belangrijke taak om kinderen Godsbesef bij te brengen. Deel met elkaar voorbeelden uit het dagelijks leven, waarbij je je kind(eren) eraan herinnert dat God bestaat en Zijn aanwezigheid een realiteit is.
6. *'Voor christenouders is het een troost en bemoediging dat ondanks hun ontrouw en falen, God de Getrouwe blijft.'*
Deel met elkaar je reactie op deze stelling.

Bronvermelding en leestips

- J.R. Beeke, *Aangaande mij en mijn huis* (2010), Uitgeverij De Groot Goudriaan.
- J.R. Beeke, *Opvoeden bij Gods Woord. Gods beloften voor ouders* (2013), Brevier Uitgeverij.
- A. en F. van Hartingsveld, *Opvoedingsreis deel 2 - Bijbelse opvoeding en huisgodsdienst* (2016), Uitgeverij De Banier.
- W. ter Horst, *Christelijke Geloofsofvoeding*, Uitgeverij VBK Media.
- D.M. Lloyd-Jones, *Ouders en kinderen, Paulus als pedagoog* (2009), Uitgeverij Kok.
- E. Pater - Mauritz, *Elke dag nieuw, voor moeders vandaag*, Uitgeverij Den Hertog
- P. van Ruitenburg, *Inscherpen, handreiking voor een Bijbelse opvoeding* (2012), Uitgeverij Den Hertog.
- J.C. Ryle, *De plichten der ouders. Over de christelijke opvoeding*, Uitgeverij Den Hertog.
- C.H. Spurgeon, *De stem van de goede Herder* (2006), Uitgeverij De Banier.
- J. Stolk, *Handboek christelijke opvoeding* (2012), Uitgeverij Jongbloed.
- T. Tripp, *De weg naar het kinderhart; Bijbelse opvoeding in de praktijk* (2011), Uitgeverij Boekenfonds Reformatorisch Appèl.
- P.D. Tripp, *De kansrijke jaren, een Bijbelse handreiking voor de opvoeding van tieners*, De Banier.
- P.D. Tripp, *Het evangelie voor vaders en moeders, principes die je gezin radicaal kunnen veranderen*, Uitgeverij Hart voor het Gezin.
- Om te luisteren (Engelstalig) J.R. Beeke, Parenting by God's Promises:
<https://www.youtube.com/watch?v=CWINIFKllg0>

Het ouderschap kan niet zonder geloof.

Ruimte voor aantekeningen

